

2014 Hak İhlalleri İzleme Raporu

Giriş ve Özet

Protestan Kiliseler Derneği,[1] 2007 yılından itibaren Türkiye'deki Protestan toplumunun durumunu ortaya koyan izleme raporları[2] yayınlamaktadır. Protestan Kiliseler Derneği, inanç ve fikir özgürlüğüne büyük önem vermekte, herkes için ve her yerde hayata geçmesini istemekte ve bunun için çaba sarf etmektedir. Her yıl yayınlanan, Protestan toplumunun durumunu ortaya koyan, izleme raporlarının bu amaca hizmet etmesini istemektedir.

Ulusal ve uluslararası yasalarda, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nde yer verilen en temel insan haklarından olan din ve inanç özgürlüğü, genel olarak ülkemizde uluslararası insan hakları ve anayasal güvence altındadır. Ancak 2014 yılında da Protestan toplumu açısından bazı temel sorunlar varlığını sürdürmüştür. Türkiye'de inanç özgürlüğünün gelişmesine katkı sağlaması amacıyla, Protestan toplumunun 2014 yılında din ve inanç özgürlüğü açısından yaşamış olduğu bazı deneyimleri, sorunları ve olumlu gelişmeleri ortaya koyan bir rapor hazırlanmıştır.[3] 2014 yılındaki durum kısaca şöyle özetlenebilir:

- Protestan Hristiyanlara yönelik nefret suçları 2014 yılında da devam etmiş, Protestanlara ve kiliselerine yönelik fiziksel saldırılar görülmüştür.
- İbadet yeri kurma ve ibadet için kullanılan mekânların kullanımını sürdürme ve var olan ibadethaneleri kullanma talepleri ile ilgili sorunlar devam etmektedir.
- Dernekleşme, Protestan toplulukların tüzel kişilik kazanmasına kısmi bir yarar sağlamış olsa da tam olarak istenilen çözümü getirememiştir. Ancak Protestan toplumunda dernekleşerek tüzel kişilik kazanma eğilimi 2014 yılında da sürmüştür.
- Okullarda Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (DKAB) dersleri ve özellikle müfredata yeni konan İslam Dini içerikli seçmeli dersler çerçevesinde halen bazı sorunlar yaşanmaktadır.
- Hristiyan öğrenciler için okullarda seçmeli olarak öğretilmesi düşünülen Temel Dini Bilgiler dersine ait ders kitabı hazırlanmış ve Milli Eğitim Bakanlığı onayına sunulmuştur. Ders kitabının onaylandığı bildirilmesine rağmen bu konuda bir ilerleme olmamıştır.
- 2014 yılında da, Hristiyan din görevlisi yetiştirme hakkının korunması yönünde herhangi bir ilerleme olmamıştır.
- Bazı yabancı uyruklu Protestan din adamları ve cemaat üyeleri, vize alamamaları nedeni ile Türkiye'yi terk etmek zorunda bırakılmışlardır. Bu konuda bazı mahkemeler açılmış ve bir kısmı kazanılmıştır.
- Kimliklerde bulunan din hanesi 2014 yılında da varlığını sürdürmeye ve ayrımcılık açısından risk oluşturmaya devam etmektedir.
- Malatya'da üç Hristiyan'ın 2007 yılında öldürülmesi ile ilgili dava belirsiz şekilde devam etmektedir. Olay yerinde, suçüstü yakalanan beş fail sanığın uzun tutukluluk nedeni ile denetimli serbestlik çerçevesinde serbest bırakılması Protestan toplumunda travma etkisi yapmış ve adalete olan inancı sarsmıştır.

2014 yılında bazı Doğu Bayramı (Noel) kutlamalarının kamuya açık alanda ve toplum içinde yapılması talebine karşılık izin konusunda sorun yaşanmamıştır. Kutlamalar sırasında herhangi bir taciz veya engelleme ile karşılaşılma ve bayram kutlamalarının halkla iç içe gerçekleştirilmiş olması son derece sevindiricidir. Bazı belediyelerin bu kutlamalara destek vermesi, büyük toplantı salonlarını ücretsiz tahsis etmeleri ve bu toplantılara katılım göstermeleri Protestan toplumu açısından olumlu gelişmeler olarak bildirilmiştir.

Nefret Suçları, Sözlü ve Fiziksel Saldırılar

- 19 Ocak 2014 tarihinde, İstanbul Ataşehir Yeni Umut Kilisesinin üyelerinin toplantı yaptığı evin kapısına tehdit notu asılmıştır. Yıl içinde kilise binasının tabelası üç defa kırılmış ve yenilenmek zorunda kalmıştır.
- 09 Mart 2014 tarihinde, İstanbul Kadıköy Uluslararası Kilisesi'nin(KUT) camları kırılmıştır. Olay Malatya Zirve Yayınevi Davası cinayet sanıklarının tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılmasının hemen ardından gerçekleşmiş ve tedirginliğe neden olmuş. Ancak zanlı daha sonra kamera kayıtları aracılığı ile yakalanmış ve sarhoş olduğu anlaşıldığından hakkında şikayetçi olunmamıştır.
- 28 Nisan 2014 tarihinde, Mardin Artuklu Üniversitesi'nde öğretim görevlisi olan bir kişi, kardeşinin Hristiyanlığı seçmesi nedeni ile Mardin'deki Protestan Kilise Önderine küfür ve hakaretlerde bulunarak tehdit etmiştir. Söz konusu şahıs kilise önderinin uyarılarına rağmen hakaret ve tehditlere devam etmiş; bunun üzerine hakkında suç duyurusunda bulunulmuştur. Şahsın birkaç hafta sonra özür dilemesi üzerine kilise önderi şikayetini geri çekmiştir.
- 23 Mayıs 2014 tarihinde, sosyal medya aracılığıyla İstanbul Bahçelievler Presbiteryen Lütuf Kilisesi'ne saldırı yapılacağı tehdidinde bulunulmuştur. Konu emniyet yetkililerine bildirilmiş ancak tehdidin kaynağı ortaya çıkarılamamıştır.
- 28 Mayıs 2014 tarihinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde (TBMM) bir milletvekilimiz Diyarbakır Kilisesi'nin internet sitesine girmek istemiş ancak girememiştir. Sebepni araştırdığında TBMM internet ağında Diyarbakır Kilisesi ve birkaç daha kilise internet sitesinin "pornografik" içerik nedeni ile sansürlendiği ortaya çıkmıştır. Kilise sitesinin sansürlenmesi ve yanı sıra böyle bir nitelendirme, Protestan toplumunu incitmiştir. Gösterilen tepki üzerine TBMM sistemsel bir sorun olduğunu belirtmiş ve sorun düzeltilmiştir.
- 15 Haziran 2014 tarihinde, Kayseri Erciyes Üniversitesi'nde bir Hristiyan erkek öğrenci, sosyal paylaşım sitelerinde yazdıkları ve Hristiyanlık propagandası yaptığı gerekçesi ile bir kısım okul öğrencisi ve öğrenci olmayan başka kişilerce tehdit edilmiştir. Söz konusu kişiler öğrenciyi bir arabaya bindirmeye çalışmış ve tehdit etmişlerdir. Konu savcılığa bildirilmiş ancak bir gelişme olmamıştır. Söz konusu öğrenci, tehditler ve okula adapte olamaması nedeni ile okulu bırakmıştır.
- 07 Aralık 2014 tarihinde Kadıköy Uluslararası Kilisesi(KUT) ve Kutsal Kitap Bilgilendirme Derneği'nin bulunduğu binada akşam saatlerinde yangın çıkmış; yangının yavaş ilerlemesi sayesinde itfaiye yangına zamanında müdahale edebilmiştir. Yangının çıktığı katta büyük maddi hasar oluşmuştur. İtfaiye yangının kaza sonucu çıktığını belirtse de, daha sonra izlenen kamera görüntülerinde şüpheli bir şahsın görünmesi ve daire kapısının zorlanmış olması kundaklama şüphesini güçlendirmiş ve suç duyurusunda bulunulmuştur. Ancak şüpheli şahıs hala yakalanamamıştır.
- 2014 yılı içerisinde, Mardin'de Diyarbakır Protestan Kilisesi, Mardin Temsilciliğini gösteren tabelalar kimliği belirsiz kişilerce beş kez kırılmış, yenisi ile değiştirilmiştir. Bu durumun önüne geçebilmek için güvenlik kameraları yerleştirilmiştir. Aynı kilisenin Ağustos, Eylül aylarında bir sinemada "İsa Mesih'in Yaşamı" adlı filmin tanıtımı için astıkları afişlerin büyük kısmı yerlerinden sökülerek yırtılmıştır[4].
- 2014 yılı içerisinde Samsun'da bulunan Agape Kilisesi'nde kimliklerini gizleyerek, kendilerini Hristiyan olarak tanıtan bazı kişiler, topluluk üyesi kişilerin görüntülerini ve kimlik bilgilerini almışlar ve bu bilgileri, topluluk üyelerinin aileleri ve işyerleri ile paylaşarak üzerlerinde baskı oluşturmuşlardır.[5]
- 2014 yılı Temmuz ayında Mardin'de biri 4 yıl, diğeri 6 yıldır kiliseye katılan iki kişinin Jitem tarafından Kiliseye yerleştirildikleri ve istihbarat faaliyetlerinde buldukları, kişilerden birinin itirafı üzerine ortaya çıkmıştır. Kişiler bu durumu itiraf edip topluluktan ayrılmıştır. Bu kişilerin verdikleri yanlış bilgiler ile cemaat üyelerinin fişlendiği, bazı yabancı uyruklu kilise üyelerinin sınır dışı edildiği anlaşılmıştır.
- Kamuya yansımış yukarıdaki ihlaller dışında İstanbul'da tehdit, taciz ve saldırı haberleri tarafımıza iletilmiş, adli birimlere ve kolluk güçlerine resmi olarak yansıtılmadığından rapor içinde ayrıntısına yer verilmemiştir.

İbadet Yeri Kurma Hakkına İlişkin Sorunlar[6]

Din ve İnanç özgürlüğünün önemli bir parçası olan yasal olarak ibadet yeri kurma konusunda sorunlar 2014 yılında da geçmiş yıllara benze şekilde Protestanlar için devam etmiştir. 2003 yılında

Avrupa Birliği 6. Uyum Paketi çerçevesinde, 3194 sayılı İmar Kanunu'nda yapılan değişikliklerde, 'cami' kelimesi yerine kullanılan 'ibadet yeri' sözcüğü ile gayrimüslim vatandaşlarımızın ibadet yeri ihtiyaçlarının karşılanabilmesi hedeflenmiştir. Ancak, Türkiye'deki Protestan toplumunun ibadet yeri edinmedeki olumsuz tecrübeleri, bu olumlu yasal gelişmelerin yorum ve uygulanmasında Protestan toplumunun ciddi engeller ve hak ihlalleri ile karşılaştığını ve yasal haklarını kullanamadığını ortaya koymaktadır. Konu ile ilgili önemli sorunlardan biri de, belediyelerin oy kaybetme korkusu ve idarecilerin 'kilise yapılmasını onaylayan kişi' olmak istememesi nedeniyle, ibadet yeri başvurularının reddedilmesi veya bürokratik süreç içinde sonuçsuzluğa terk edilmesidir. Geçmiş yıllarda yapılan başvuruların olumsuzlukla sonuçlanması veya hala sonuçlanmaması bu durumun belirgin kanıtıdır. Ayrıca kilise kurulması veya onaylanması taleplerinin, başvurunun yapıldığı kurumlar tarafından, sadece İslam inancının temsilcisi olduğunu belirten ve bu konuda çalışmalar yürüten Diyanet İşleri Başkanlığı'na yönlendirilmesi veya Başkanlıktan görüş istenmesi de dikkat çekmektedir. Tüm bunların yanında, resmi kuruluşların tasarrufunda bulunan ve amacı dışında kullanılan tarihi kilise binalarından pazar günleri ve/veya bayram günlerinde dahi Hristiyan toplulukların yararlanması engellenmektedir. Protestan toplumunun önemli bir kısmı bu sorunu dernekler kurarak veya var olan derneklerin veya vakfın temsilciliğini alarak aşmaya çalışmaktadır. Ancak bu durumda bu mekânlar ibadet yeri olarak tanınmamakta, dernek yeri olarak kabul edilmektedirler. İbadet yeri statüsüne sahip mekânlar için sağlanan kolaylık ve avantajları kullanamamaktadırlar.

- Kayseri Büyükşehir Belediyesi kullanımında olan ve geçmişte spor salonu olarak kullanılan tarihi Meryem Ana Kilisesi'nin, Kayseri'de yaşayan Hristiyan vatandaşların ibadet yeri ihtiyaçlarının karşılanması için kendilerine tahsis edilmesi konusunda İstanbul Protestan Kilisesi Vakfı'nın başvurusuna henüz bir yanıt verilmemiştir. Ancak Büyükşehir Belediyesi ile yapılan görüşmelerde, resmi bir cevap olmamakla birlikte, kilisenin müze olacağı veya camiye çevrileceği belirtilmiştir.
- İstanbul Üsküdar Son Buyruk Kilisesi'nin toplandığı binanın ibadet için uygun olmadığı, başvurulması durumunda ibadet yeri için kolaylık sağlanacağı Üsküdar Kaymakamlığı tarafından Üsküdar Son Buyruk Kilisesi'ne resmi yazı ile bildirilmiştir. Kilise binayı boşaltmak zorunda kalınca Üsküdar Belediye'sine yazı eki ile başvuruda bulunmuştur. Üsküdar Belediyesi bütün ibadet yerlerinin kullanılmakta olduğunu ve bu nedenle İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne başvurulması gerektiği bildirmiştir. Kilise Büyükşehir'e başvurmuş ancak herhangi bir cevap alamamıştır. Kilise halen toplantı yeri sorunları yaşamaktadır.
- 25 Ağustos 2014 tarihinde, Gaziantep Yeni Yaşam Kilisesi'nin yabancı uyruklu önderine, kilisede çalışmadığı halde, vaaz verdiği ve kiliseye önderlik ettiği gerekçesi ile kaçak çalışma cezası verilmiş ve kendisi sınır dışı edilmek istenmiştir. Kilise binası da Gaziantep Büyükşehir Belediyesi görevlileri tarafından kaçak işyeri tutanağı tutularak mühürlenmiş ve kapatılmıştır. Kaçak çalışma ve sınır dışı kararına mahkeme aracılığı ile itiraz edilmiş ve kazanılmıştır. Ancak Kilise kapalı tutulmaya devam edilmiştir.

Uzun yıllardır yaşanan benzer tecrübeler, Protestan toplumunda, hukuki prosedürü izleyerek kilise kurma veya inşa etme hakkının pratikte mümkün olmadığı, bu hakkın sadece kağıt üzerinde kaldığı inancını kökleştirmiştir.

Dini Yayma Hakkı

2014 yılı içerisinde bu hakkın yasal olarak kullanılmasında çeşitli sorunlar yaşanmıştır. Çoğunluğun inancı dışındaki grupların inançlarını yayma girişimleri tehdit olarak algılanmaya devam edilmektedir. İlköğretim 8. Sınıf 'İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük' kitabının[7], Ulusal Tehditler kısmında yer alan 'Misyonerlik Faaliyetleri' başlığı İnanç yaymanın ulusal tehdit olarak yer almaya devam ettiğini göstermektedir. Bu bölümün kaldırılması ile ilgili 2010 yılında Milli Eğitim Bakanlığı ile yazışmalar yapılmıştır. Bu ve benzeri bölümlerin toplumda Hristiyanlara karşı hoşgörüsüzlüğü arttırdığının, çeşitli saldırılara yol açtığına ifade edilmesine rağmen talebimizle ilgili olumsuz yanıt alınmıştır[8].

- 4 Ekim 2014 tarihinde, İzmir’de inancını paylaşan yabancı uyruklu bir grup “misyonerlik” yapıldığı gerekçesi ile gözaltına alınmıştır. Gözaltında iken inançlarını paylaşmamaları aksi halde sınır dışı edilecekleri belirtilerek serbest bırakılmışlardır.
- 22 Aralık 2014 tarihinde, İstanbul Ataşehir Yeni umut Kilisesi önünde bulunan Hristiyanlık içerikli kitapların bulunduğu kitap standı kimliği belirsiz kişilerce yerinden sökülüp atılmıştır.
- 24 Aralık 2014 tarihinde, Antalya İncil Kilisesinin gerekli izinleri alarak halka açık alanda kutladıkları Noel Bayramı etkinliği sırasında bir İncil standına, dağıtım yapıldığı gerekçesi ile polis ve zabıta ekipleri tarafından müdahale edilmiş ve stand kaldırılmıştır. Etkinliğin devamına izin verilmiştir.

Zorunlu Din Dersi

2014 yılında Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (DKAB) ile ilgili muafiyet hakkını kullanma konusunda bildirilen şikâyetlerde geçen yıla göre artış gözlemlenmiştir.

İstanbul, İzmir, Antalya’da birden çok vakada Hristiyan çocukların muafiyet hakkını kullanmada zorluk çıkarma, aileyi çocuğun DKAB dersine katılması konusunda zorlama, DKAB dersine giren öğrenciyi Kelime-i Şahadet getirtme vb. şikâyetler aileler tarafından tarafımıza bildirilmiştir. Ailelerin ve Derneğimizin okul yönetimleri ile görüşmeleri neticesinde sorunların büyük kısmı çözülmüştür.

İstanbul Sancaktepe ilçesinde bir İlköğretim okulunda 5. Sınıfa giden bir Hristiyan kız öğrenci DKAB dersine katılmak istememiştir. Okul yönetimi mevzuatta olmamasına rağmen ailesinden dilekçe istemiştir. Ailesi 18 Eylül’de dilekçeyi okul yönetimine vermiştir. Okul yönetimi bu konuda kendilerinin karar veremeyeceğini konuyu İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü’ne taşıyacaklarını belirtmiştir. Cevap gelene kadar öğrencinin derse girmesi gerektiği aileye bildirilmiştir. Aile sürekli gelişmeler hakkında okuldan bilgi almaya çalışmış ancak ilgili Müdür yardımcısı sürekli şekilde “cevap gelmedi, isterseniz bir dilekçe daha yazın, kızımız da derse girmeye devam etsin” cevabını vermiştir. Sınavların başlaması ve karne dönemine yaklaşılması nedeni ile dilekçe tarihinden yaklaşık 2,5 ay sonra veli İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü’ne gidip dilekçenin durumunu öğrenmek istemiştir. Cevap olarak dilekçe tarihinden bir gün sonra ilgili okula muafiyet hakkının sağlanması gerektiği ile ilgili cevap yazıldığı bildirilmiştir. Bunun üzerine yapılan araştırmada ilgili okulun Müdür Yardımcısının kendi inisiyatifi ile yazıyı işleme koymayıp öğrenciyi DKAB dersine girmeye zorladığı anlaşılmış ve müdür muavini hakkında şikâyette bulunulmuştur. Okul Müdürü aileden özür dilemiş ve muafiyet hakkı sağlanmıştır.

2014 yılında da Ortaöğretim(TEOG) ve Yükseköğretim giriş sınavlarında DKAB dersi içeriğinden soru geleceği ve muafiyet hakkını kullanan öğrencilerin bu durumdan olumsuz etkileneceği endişeleri aileler tarafından sıklıkla bildirilmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı ve ÖSYM bu konuda tatmin edici ve net açıklamalar yapmalıdır.

2014 yılında seçmeli İslam dini içerikli derslerin öğretmen olmadığı, sınıf olmadığı, yeterli öğrencinin başka dersleri seçmediği gerekçesi ile Hristiyan öğrencilerin bu dersi seçmeye zorlandığı İzmir, Kayseri, Van, Diyarbakır da birden çok vakada tarafımıza bildirilmiştir.

Okullarda 5. ve 6. sınıf Hristiyan öğrencilerin, kendi inançlarını öğrenebileceği seçmeli ders çalışmalarının başlanmış, dersin müfredatı ve kitabının hazırlanması çalışmaları 2014 yılında tamamlanmış ve Milli Eğitim Bakanlığı’na sunulmuştur. Ancak bu konuda herhangi bir gelişme olmamıştır. Bu projenin en kısa zamanda uygulamaya geçirilmesi beklenmektedir.

Din Görevlisi Yetiştirememe Sorunu

2014 yılında da, Türkiye'deki mevcut yasalar, Hristiyan din görevlisi yetiştirilmesine veya herhangi bir şekilde dini topluluk üyelerinin eğitilmesi amacıyla dinsel eğitim verecek okullar açılmasına olanak vermemektedir. Oysa din görevlisi yetiştirme hakkı, din ve inanç özgürlüğünün temel taşlarından biridir. Protestan toplumu bu sorunu şimdilik usta çırak yöntemi, yurt içinde verilen seminerler ve yurt dışına öğrenci gönderme gibi yöntemlerle çözmeye çalışmaktadır.

Tüzel Kişilik / Örgütlenme Hakkı

Tüzel Kişilik sorunu Türkiye'deki özellikle azınlık grupları olmakla birlikte tüm dini grupların sorunudur. Protestan toplumu ağırlıklı olarak bu sorunu dernekler kurarak veya kurulu bir derneğin temsilciliğini alarak çözmeye çalışmaktadır. 2014 yılı itibariyle, Protestan toplumu üyelerinin kurduğu 1 vakıf 32 kilise derneği ve bunlara bağlı 16 temsilcilik bulunmaktadır. Dernekleşme eğilimi devam etmektedir. Dernekler 'kilise' veya 'ibadet yeri' olarak kabul edilmemektedir. Ancak kilise kurmak için tüzel kişiliğe sahip olma zorunluluğunun olduğu, 2004 yılında dönemin Adalet Bakanı Cemil Çiçek tarafından belirtilmiştir.[9] Dini toplulukların tüzel kişilik kazanma sorunu tam olarak çözüme kavuşturulamamıştır ve mevcut yasal yol, toplulukların 'dini topluluk' olarak yasal bir kimliği olmasına fırsat vermemektedir. Buna ek olarak, mevcut 'dernekleşme' yolu, pek çok küçük kilise için karmaşık ve uygulaması zor görünmekte ve küçük topluluklar dernekleşme yolu ile yasal bir kimlik edinme konusunda çaresizlik yaşamaya devam etmektedirler.

İnancı Açıklama Zorunluluğu

2014 yılında da kimliklerdeki din hanesi varlığını sürdürmüştür. Kimliklerdeki din hanesi, kişileri inançlarını açıklamaya zorlamakta ve yaşamın her alanında ayrımcılıkla karşılaşma riskini artırmaktadır. İnanç kimliğe yazılmasının seçmeli olması da sorunu çözmemektedir. Örneğin, din derslerinden muafiyet hakkını kullanmak isteyenler bu haneği boş bırakma olanağına sahip değildir, çünkü bu kişiler çocuklarının din derslerinden muaf olması için Hristiyan olduklarını kanıtlamak zorundadırlar. Yeni oluşturulacak kimliklerde din hanesinin olmamasını beklemekte ve talep etmekteyiz.

Ayrımcılık

Hristiyanlara yönelik ayrımcılık, hem bireysel hem de topluluk düzeyinde devam etmektedir. Kimliklerde bulunan din hanesi, gündelik yaşamda ayrımcılık riskini artıran bir unsur olmaya devam etmektedir. Ayrımcılığın Protestan toplumu tarafından içselleştirilmiş olması, kanıtlamaya dair zorluklar, bu konuda mevzuat ve uygulamanın zayıf olması, ayrımcılık konusunda şikayet ve davaların yokluğunu açıklamaktadır. Ayrımcılık ile Mücadele ve Eşitlik Kanun Tasarısı olumlu bir gelişme olarak görülmektedir. Bir an önce yasalaşması beklenmektedir. Protestan Kiliseler Derneği Türkiye Protestan toplumunun da ayrımcılık konusunda farkındalık yaratmak için 2014 yılında 6 şehirde seminerler vermiştir.

- 2014 Aralık ayında İstanbul Protestan Kiliseler Vakfı, Adapazarı'nda halka açık bir Noel Bayramı Kutlaması için başvuruda bulunmuş ve kamuya ait bir kültür merkezi kiralanmıştır. Ancak daha sonra kutlama tarihinde salonun tadilata alınacağı bildirilmiş ve kutlama iptal edilmek zorunda bırakılmıştır.
- 2014 Aralık ayında, İstanbul Aile Yaşam Kilisesi Derneği, dernek merkezlerinde Noel Bayramı kutlaması yapacaklarını yazılı dilekçe ile Sancaktepe Kaymakamlığı'na bildirmiştir. Ancak bunu yapmalarına izin vermeyecekleri, kaymakamın onaylamadığı, kendilerine sözlü olarak bildirilmiş. Kaymakam ile yapılan görüşmede konunun tekrar ele alınacağı bildirilmesine rağmen bir herhangi gelişme yaşanmamıştır.

Malatya Davası

2007 yılında Malatya'da üç Hristiyanın acımasızca katledilişinin üzerinden neredeyse 8 yıl, davanın başlamasının üzerinden 7 yıl geçmiştir. 25 Aralık 2014 itibari ile 100 duruşma yapılmıştır.

Mart 2014'de çıkarılan, tutukluluğu beş yıl ile sınırlayan yasa ile olay yerinde suçüstü ve suç aletleri ile yakalanan beş zanlı tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılmıştır. Bu durum Protestan toplumunda büyük bir travmaya neden olmuş ve adalete olan inancı sarsmıştır. Katil zanlısı sanıkların serbest bırakılması ile aynı anda mahkeme heyetinin bütünüyle değişmesi 140 bin sayfayı aşan dosya büyüklüğü düşünüldüğünde Protestan toplumu açısından dava sürecinin uzatılarak davanın sonuçsuzluğa gitme endişesi yaşanmaktadır. Süreç içinde endişeler başta Adalet Bakanlığı olmak üzere gerekli yerler ile paylaşılmıştır. Süren davanın maddi gerçeği ortaya çıkararak kısa sürede sonuçlanmasını, gerek aileler, gerekse Protestan toplumu beklemektedir.

Diyalog

İstenilen düzeyde olmamakla birlikte Protestan toplumu 2014 yılında Sivil toplum kuruluşları, Hükümet, başta belediyeler olmak kamu kuruluşları ile ilişkilerin gelişmesine önem vermiştir.

2014 yılında, yurt genelinde, bazıları açık havada, kamuya açık olarak yapılan Diriliş(Paskalya), Doğu Bayramı (Noel) kutlamalarında gözle görülür artış yaşanmıştır. İzin konusunda genellikle bir problem yaşanmaması ve etkinliklerin çoğunun sorunsuz geçmesi önemli ve olumlu bir gelişmedir. Birçok belediyelerin, belediyeye ait salonların ve merkezlerin ücretsiz şekilde kullanımını bayram etkinlikleri için kiliselere tahsis etmesi olumlu bir gelişme olarak görülmektedir.

Yeni Anayasa çalışmalarının durması hayal kırıklığı yaratmıştır.

Tavsiyeler

- Hükümet veya kamu kuruluşlarının Protestan toplumunu ilgilendiren konulardaki çalışmalarında toplumumuz ile diyalog halinde olması, önyargıların aşılmasına ve sorunların çözülmesine katkı sunacaktır.
- Hristiyanlara karşı hoşgörüsüzlük ve nefret suçlarının 2014 yılında da devam etmiş olması üzücüdür. Nefret suçlarının (hangi topluluklara yönelik olduğu da dahil olacak şekilde) Adalet Bakanlığı'nca etkin bir şekilde kaydedilmesi ve her şeyden önce bu suçların işlenmesine zemin hazırlayan nedenlerin ortadan kaldırılması gerekmektedir.
- Nefret Suçları Yasası çıkartılmalı, etkin soruşturma yapılmalı ve nefret suçlarında cezasızlık yaygın hale gelmemelidir.
- Ayrımcılığa karşı geniş kapsamlı ve etkili bir yasa çıkarılmalıdır.
- Türkiye'de tarihsel olarak kilise binaları bulunmayan Protestan toplumu için ibadet yeri kurma sorunu, yıllardır devam eden ve bir türlü çözüme kavuşturulamamış, dini dışı vurma hakkının temel bir unsuru olarak, güncelliğini korumaktadır. Bu konuda acil olarak merkezi ve yerel yetkililerin gereken adımları atmaları gerekmektedir. Hristiyanların da mescit benzeri küçük ibadet yeri kurulabilmesinin önü açılmalıdır. Belediyeler, Kültür Bakanlığı ve diğer resmi kuruluşlar, ellerinde bulunan ve amacı dışında kullanılan kilise binalarını en azından pazar günleri ve/veya dini bayramlarda kilise cemaatlerinin kullanımına açmalıdır.
- Her zaman ayrımcılık riski oluşturan, kimlik kartlarındaki ve kayıtlardaki din hanesi kaldırılmalıdır.

- Güvenlik kuvvetleri, inanç yayma hakkı ve Müslüman olmayan vatandaşların hakları konusunda bilgilendirilmeye devam edilmeli, temel hak ve özgürlüklerin “misyonerlik yapılıyor” gerekçesiyle kamu görevlileri veya başka kişiler tarafından gasp edilmesine izin verilmemelidir.
- Yabancı uyruklu kilise üyelerine yönelik, “misyonerlik yapılıyor” gerekçesiyle, vize yenilememe ve sınır dışı etme uygulamalarına son verilmelidir.
- İnsan Hakları eğitimi çerçevesinde, ilgili kamu görevlilerine din ve vicdan özgürlüğü hakkının içeriği konusunda eğitim verilmelidir.
- Okul kitaplarında, özellikle “misyonerlik” başlıkları altında yer alan ayrımcı ifadelerle dolu, Hristiyanlara karşı nefret ve önyargı oluşturan bütün veri ve açıklamalar kaldırılmalı, bir arada yaşamaya ve inançlara saygıya dayalı kültürün gelişmesi konusunda temenninin ötesinde adımlar atılmalı ve uygulama denetlenmelidir.
- Milli Eğitimin Bakanlığı'nın, Hristiyan ailelerin ve çocukların maruz kaldıkları ve maruz kalma riskleri bulunan sosyal baskıyı ve damgalanmayı göz önünde bulundurarak, şikayet edilmesini beklemeden, okullarda ve sınıflarda gayrimüslim öğrencilerin haklarını gözetmesi ve okulları muafiyet konusunda düzenli olarak bilgilendirmesi beklenmektedir.
- Seçmeli derslerle ilgili düzenlemeler yapılırken, okullardaki gayrimüslim öğrenciler de dikkate alınarak, İslam dini içerikli olmayan seçmeli derslere mutlaka yer verilmelidir.
- Toplum içinde farklı dinlere mensup kişilere karşı anlayış ve bu kişilerin de Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak eşit haklara sahip olduğu fikri ve bir arada yaşama kültürü, başta Milli Eğitim Bakanlığı aracılığıyla olmak üzere, merkezi ve yerel yönetimlerce aktif olarak gündeme getirilmeli ve teşvik edilmelidir.
- İfade özgürlüğü sınırları içerisinde, medyada yer alan hoşgörüsüzlüğe ve ayrımcılığa neden olabilecek yazılı ve görsel yayınlar hakkında, hızlı ve etkin bir şekilde denetim mekanizması kurulması ve medyanın kendi içinde bir ‘etik yayıncılık kodu’ oluşturması gerekmektedir.

Saygılarımızla,

Protestan Kiliseler Derneği

[1] Ocak 2009 tarihinden itibaren, 1989’da kurulan ‘Türkiye Protestan Kiliseler Birliği(TeK)’, bir dernek olarak ‘Protestan Kiliseler Derneği’ adı altında faaliyetini sürdürmektedir.

[2] <http://www.protestankiliseler.org>

[3] Raporun Protestan toplumu ile sınırlı olmasının nedeni, kaynaklarımızın kısıtlı oluşu ve en iyi bu toplumu tanımamızdır. Toplumumuz, herkes için inanç özgürlüğünü savunmaktadır. Bu hak inanmama özgürlüğünü de içermektedir.

[4] Norveç Helsinki Komitesi, İnanç Özgürlüğü Girişimi Temmuz 2013- Haziran 2014 Türkiye’de İnanç Özgürlüğü Hakkını İzleme Raporu s.23

[5] A.g.e s. 12

[6] Protestan cemaatinin ibadet yeri sorununa ilişkin olarak Kasım 2008 tarihli ayrıntılı raporumuza web sitemizden ulaşılabilir. Maalesef bu rapordaki sorunlar güncelliğini korumaktadır.

<http://protestankiliseler.org/index.php/raporlar/6-turkiye-deki-protestan-cemaati-nin-ibadet-yeri-sorunu>

[7] MEB İlköğretim 8. sınıf “Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük” ders kitabı, sayfa 205, Devlet Kitapları Yayınları. ISBN: 978-975-11-3073-0

[8] Bu konu ile ilgili yazışmaları İnternet sitemizde yer alan Duyurular kısmında bulabilirsiniz. www.protestankiliseler.org

[9] Çiçek: “Kilise için dernek kurun.” 22.06.2004
<http://www.milliyet.com.tr/2004/06/22/siyaset/siy05.html>